

ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန
(ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဦးစီးဌာန)

ကျေးရွာစွန့်ပစ်အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်
(Community Based Solid Waste Management System)

ကျေးရွာစွန့်ပစ်အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်

နိဒါန်း

- ကျေးလက်နေပြည်သူလူထု၏ လူမှုစီးပွားဘဝစဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ရည်မှန်းကာ ဘက်စုံ၊ ကဏ္ဍစုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများကို အစဉ်တစိုက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိ ပါသည်။
- လူဦးရေတိုးတက်များပြားလာခြင်း၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခြင်းနှင့် နေထိုင်စားသောက်မှု ပုံစံပြောင်းလဲလာခြင်းနှင့်အတူ စွန့်ပစ်အမှိုက်ထွက်ရှိမှုသည်လည်း တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် မြင့်တက် လာပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းပျက်စီးလာပါသည်။
- ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဦးစီးဌာန၏ လုပ်ငန်းတာဝန်တစ်ရပ်ဖြစ်သည့် ကျန်းမာ သန့်ရှင်းရေးလုပ်ငန်းမဟာဗျူဟာရည်မှန်းချက်၊ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးရေး ပန်းတိုင်ရည်မှန်းချက် များနှင့်အညီ ကျေးလက်ဒေသများတွင် ကျေးရွာအခြေပြုစွန့်ပစ်အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်ကို အကောင် အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သွားပါမည်။

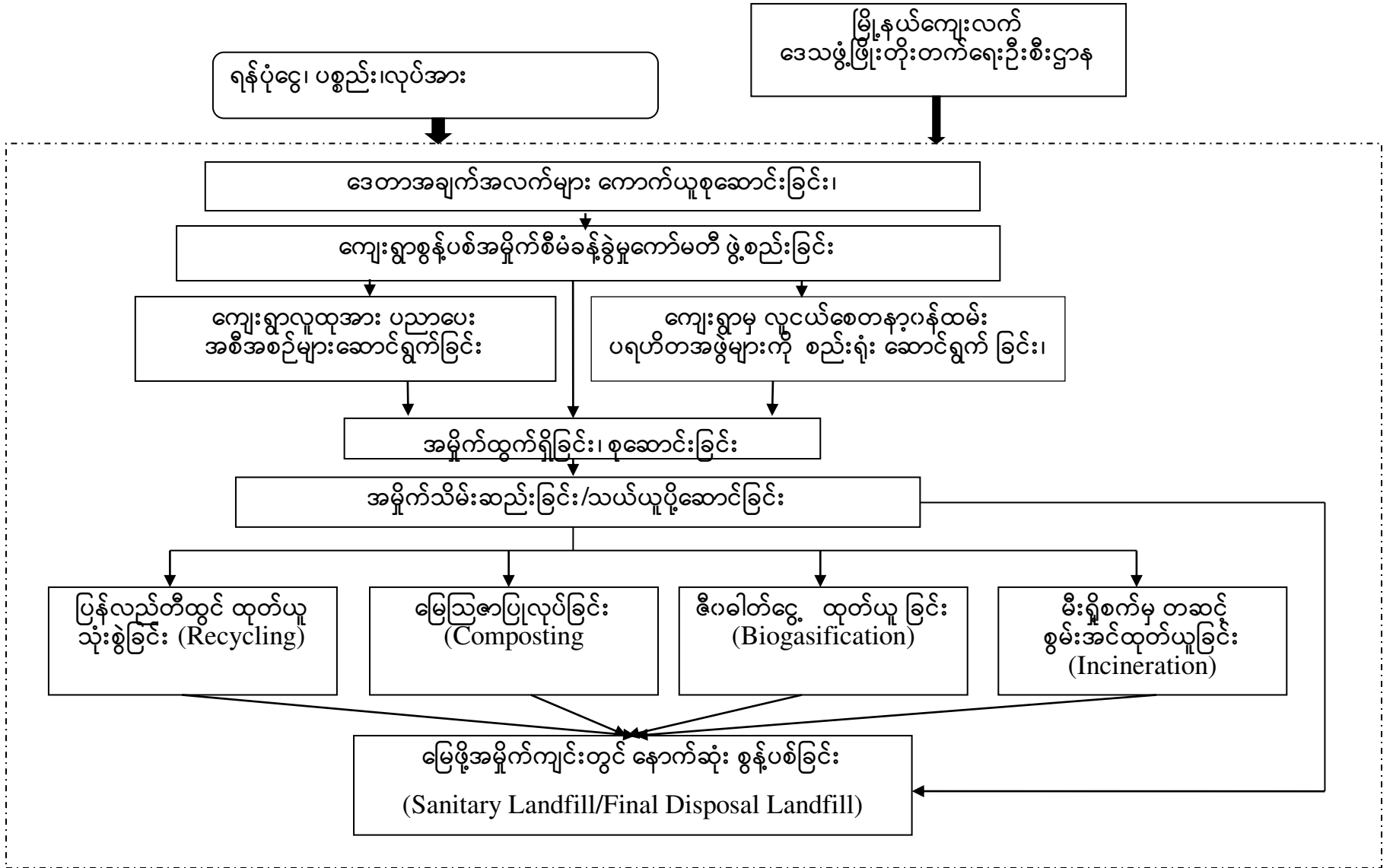
ကျေးရွာစွန့်ပစ်အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်

စီမံကိန်းဧရိယာ

- ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှ စတင်၍ မြို့နယ်တစ်မြို့နယ်လျှင် အနည်းဆုံး ကျေးရွာ (၁) ရွာမှ (၅) ရွာအထိ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။
- ဦးစားပေးဆောင်ရွက်မည့် မြို့နယ်များ
  - လူထုဗဟိုပြုစီမံကိန်း (CDD) ကျေးရွာများ၊
  - မြစိမ်းရောင်စီမံကိန်း (Mya Sein Yaung) ကျေးရွာများ၊
  - ကျေးရွာအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် ဝင်ငွေမြှင့်တင်ရေးစီမံကိန်း (ERLIP) ကျေးရွာများ၊
  - ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံချက်ရေးဆွဲ (VDP) သော ကျေးရွာများ၊
  - အိမ်သွယ်ရေတိုင်စနစ်ရှိသော ကျေးရွာများ၊
  - စီမံကိန်းဆောင်ရွက်ရန် ဆန္ဒရှိသော ကျေးရွာများ၊
  - ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှုနယ်မြေ (သို့မဟုတ်)သဘာဝခရီးသွားဒေသ ကျေးရွာများ။

စွန့်ပစ်အမှိုက် နည်းစနစ်တကျစီမံခန့်ခွဲခြင်း

ဒေတာအချက်အလက်များ ကောက်ယူစုဆောင်းခြင်း

- ကျေးရွာ၏ ပထဝီဝင်ဆိုင်ရာအချက်အလက်များ၊
- ကျေးရွာလူဦးရေ နှင့် နှစ်စဉ်လူဦးရေတိုးနှုန်း (%)၊
- ကျေးရွာလူထု၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်း၊
- ကျေးရွာလူထု၏ နေထိုင်စားသောက်မှုပုံစံ၊
- နေအိမ်/အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း/စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမှ တစ်နေ့ထွက်ရှိသည့် စွန့်ပစ်အမှိုက်ပမာဏ နှင့် အမျိုးအစား၊
- ကျေးရွာတွင် လက်ရှိစွန့်ပစ်အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု အခြေအနေများ၊

ကျေးရွာ စွန့်ပစ်အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ ဖွဲ့စည်းခြင်း

- အနည်းဆုံး ကော်မတီဝင် (၇) ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းရမည်ဖြစ်ပြီး ယင်းကော်မတီတွင် ဥက္ကဋ္ဌ (၁) ဦး၊ အတွင်းရေးမှူး (၁) ဦးနှင့် အဖွဲ့ဝင် (၅)ဦး ပါဝင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။(*မှတ်ချက်)
  - ကျားမရေးရာအခန်းကဏ္ဍကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေရန် အနည်းဆုံးအမျိုးသမီး ကော်မတီဝင် (၃) ဦး ပါဝင်ရမည်။(*မှတ်ချက်)
  - ငွေစာရင်းကိစ္စများဆောင်ရွက်ရန် ကော်မတီဝင် (၁) ဦးကို စာရင်းကိုင်အဖြစ် ရွေးချယ် တာဝန်ပေးအပ်ရမည်။
  - ကျေးရွာတွင် ဖွဲ့စည်းထားရှိပြီးသည့် ပရဟိတ လူမှုရေးအသင်းအဖွဲ့များဖြင့် ဆောင်ရွက် လိုပါကလည်း ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။
- (*မှတ်ချက်)။ ကော်မတီဝင်အရေအတွက်ကို ကျေးရွာဆန္ဒနှင့်အညီ ပြောင်းလဲသတ်မှတ် ဖွဲ့စည်းနိုင်ပါသည်။

ကျေးရွာကော်မတီ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များ

- အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ခြင်းအား ကြီးကြပ်ခြင်း၊
- ရန်ပုံငွေရရှိရေး စည်းရုံး ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- ကျေးရွာလူထုအား အသိပညာပေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ခြင်း
- အမှိုက်ပုံးထားရန်နေရာ သတ်မှတ်ခြင်း၊
- အမှိုက်အမျိုးအစားအလိုက် ခွဲခြားစွန့်ပစ်စေရေးအတွက် ပညာပေး စည်းရုံးခြင်း၊
- အမှိုက်သိမ်းဆည်းမည့် အစီအစဉ်၊ နည်းလမ်းအား ရှာဖွေသတ်မှတ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- စွန့်ပစ်အမှိုက် ပြန်လည်သန့်စင်သုံးစွဲခြင်းအစီအစဉ်များ ချမှတ်ခြင်း၊
- နောက်ဆုံး အမှိုက်စွန့်ပစ်မည့် မြေဖုံးအမှိုက်ကျင်းနေရာအား သတ်မှတ်ခြင်း၊

ကျေးရွာကော်မတီ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များ (အဆက်)

- ကျေးရွာတွင်းရှိ လူငယ်များ၊ ပရဟိတအသင်းအဖွဲ့များ၊ လူမှုရေးအသင်းအဖွဲ့များ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်လာစေရေး စည်းရုံး ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- မြို့နယ်ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဦးစီးဌာနနှင့် လိုအပ်သလို ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း။

ကျေးရွာလူထုအား အသိပညာပေးအစီအစဉ်များ ဆောင်ရွက်ခြင်း

- ကျေးရွာအတွင်း ဟောပြောပွဲပြုလုပ်ခြင်း၊
- လက်ကမ်းစာစောင်များဖြန့်ဝေခြင်း၊ အသိပညာပေးနှင့်ဆိုင်သော အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများဖြန့်ဝေခြင်း၊
- ဆောင်ပုဒ်များပါဝင်သည့် အသိပညာပေးဆိုင်းဘုတ်များစိုက်ထူခြင်း၊
- စာသင်ကျောင်းများ၊ ကျေးရွာဘာသာရေးဆိုင်ရာပွဲတော်များမှတစ်ဆင့် အသိပညာပေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- စွန့်ပစ်အမှိုက် ပြန်လည်ရယူသုံးစွဲခြင်းဆိုင်ရာ နမူနာပစ္စည်းများကို အများပြည်သူ သွားလာသည့် နေရာများတွင် ခင်းကျင်းပြသခြင်း၊
- ကျေးရွာရှိ ကျောင်းနေအရွယ်ကလေးငယ်များကို အမှိုက်စနစ်တကျ စွန့်ပစ်တတ်စေရန် ပညာရေးဝန်ထမ်း၊ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊

Reduce, Reuse , Recycle (3Rs)

- အမှိုက်ထွက်ရှိမှုကို လျော့ချခြင်း (Reduce)
- ပြန်လည်အသုံးပြုခြင်း (Reuse)
- ပြန်လည်အသုံးချတီထွင်ခြင်း (Recycle)

အမှိုက်ထွက်ရှိမှုကို လျော့ကျစေခြင်း (Reduce)

- ပလပ်စတစ်နှင့် အမှိုက်ဖြစ်စေသော အခြားအရာများသုံးစွဲခြင်းအား လျော့ချပေးရမည်။
- အစားအသောက်ထည့်ရန် ဗူး သို့မဟုတ် ချိုင့်၊ ခြင်း ၊ အကြိမ်ကြိမ်သုံးစွဲနိုင်သော အိတ်များကို သုံးခြင်း၊
- ပစ္စည်းတစ်ခုကိုမဝယ်ယူမီ ထိုပစ္စည်းသည် မိမိအမှန်တကယ် လိုအပ်ပါသလားဟု ပြန်စဉ်းစားရမည်။ မလိုအပ်သောပစ္စည်းကို မဝယ်ခြင်းသည် လျော့ချခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ပြန်လည်အသုံးပြုခြင်း (Reuse)

- ပစ္စည်းများအားပြန်အသုံးပြုခြင်းသည် ကျေးရွာပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေးအား အထောက်အကူပြုပြီး အမှိုက်လျော့ချနိုင်မည်ဖြစ်သည်။
- မိမိအဝတ်အထည်ဟောင်းများ၊ မတော်သောအဝတ်များအား လှူဒါန်းခြင်းသည် ပြန်လည်အသုံးပြုခြင်း ဖြစ်ပြီး ကုသိုလ်လည်းရ၏။

ပြန်လည်တီထွင်အသုံးချခြင်း (Recycle)

- ပလပ်စတစ်အိတ်၊စက္ကူ စသည့် ပြန်လည်တီထွင်အသုံးချနိုင်သော ပစ္စည်းများကို အမှိုက်စို မီးဖိုချောင်အမှိုက်များနှင့် ရောနှောစွန့်ပစ်ပါက ပြန်လည်တီထွင် အသုံးချခြင်း၊ အခွင့်အလမ်း များကို ဆုံးရှုံးမည်ဖြစ်သည်။
- ဖန်ပစ္စည်း (သို့မဟုတ်) ပုလင်းများအား ပြန်လည်အသုံးပြုခြင်းနှင့် ရောင်းခြင်းသည် ပြန်လည်တီထွင်အသုံးချမှုအတွက် ထိရောက်သောနည်းလမ်းများဖြစ်ပြီး အပိုဝင်ငွေအချို့ကို လည်း ရရှိနိုင်ပါသည်။

ကျေးရွာမှ လူငယ်စေတနာ့ဝန်ထမ်း ပရဟိတအဖွဲ့များကို စည်းရုံးခြင်း

- ကျေးရွာတွင်းရှိ လူငယ်များ၊ ပရဟိတ အသင်းအဖွဲ့များနှင့် လူမှုရေး အသင်းအဖွဲ့များမှ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်လာစေရေးအတွက် စည်းရုံးဆောင်ရွက်ရမည်။ ကျေးရွာတွင်း သန်းရှင်းရေးလုပ်ငန်းများ၊ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်းလုပ်ငန်းများကိုလည်း အခါအားလျော်စွာ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပြီး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမည်။

စွန့်ပစ်အမှိုက်ထွက်ရှိသည့်နေရာများ (Solid Waste Generated Source)

- လူနေအိမ်မှ ထွက်သောအမှိုက်၊
- စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမှ ထွက်သောအမှိုက် (ဈေးဆိုင်၊ စားသောက်ဆိုင်၊ ကျေးရွာဈေးစသည်များ)၊
- ကျေးရွာ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများမှ ထွက်သောအမှိုက်၊
- အဖွဲ့အစည်းဌာနများမှ ထွက်သောအမှိုက် (စာသင်ကျောင်း၊ ဆေးပေးခန်း၊ ဆေးရုံစသည်များ)၊
- ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းခွင်မှ ထွက်သောအမှိုက်၊
- အများပြည်သူနှင့်ဆိုင်သောနေရာများမှ ထွက်သောအမှိုက် (လမ်း၊ ပန်းခြံ၊ ကစားကွင်း၊ အပန်းဖြေနေရာ စသည်များ)၊
- စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းမှ ထွက်သောအမှိုက် (ဥယျာဉ်ခြံမြေ၊ စိုက်ခင်း၊ လယ်ကွင်း၊ တိရိစ္ဆာန် စသည်များ)။

စွန့်ပစ်အမှိုက်အမျိုးအစားများ (Solid Waste Types)

- အော်ဂဲနစ်အမှိုက် (မီးဖိုချောင် နှင့် စိုက်ခင်း ထွက်ရှိသော သီးနှံဘေးထွက်အမှိုက်၊ ပန်း၊ သစ်ရွက်နှင့် အသီးခွံ စသည်များ)။
- ပြန်လည်သန့်စင်သုံးစွဲနိုင်သည့်အမှိုက် (စက္ကူ၊ ကတ်ထူ၊ ပလပ်စတစ်အထူ / ဗူးခွံ၊ ဖန်ပုလင်း၊ သတ္တု၊ အဝတ်နှင့် အထည်အလိပ် စသည်များ)။
- ရာဘာအမှိုက် (ကားဘီး၊ ကျွတ် စသည်များ)။
- ပွသောအမှိုက်များ (ခြံထွက် အမှိုက်၊ သစ်ကိုင်းအခက်အလက်များ)။
- အဆိပ်အတောက်ဖြစ်စေသည့်အမှိုက်များ (သတ်မှတ်ရက်ကျော်လွန်နေသည့် ဆေးဝါးများ၊ မီးသီး၊ ဖန်ချောင်း၊ ဘက်ထရီ၊ ပိုးသတ်ဆေးဗူး၊ ဓာတ်မြေဩဇာ စသည်များ)။
- ဆေးရုံ/ဆေးပေးခန်းမှ ထွက်သောအမှိုက် (ဆေးထိုးအပ်၊ သုံးပြီးသည့်ဂွမ်း၊ စသည်များ)။
- အခြားအမှိုက်များ (ရေမြောင်းမှ ထွက်ရှိသော ဗွက်၊ ရွံ့၊ သဲနှုန်း စသည်များ)။

စွန့်ပစ်အမှိုက်များကို စုဆောင်းခြင်း (Solid Waste Storage)

ကျေးရွာတွင် အမှိုက်စုဆောင်းခြင်းကို အောက်ဖော်ပြပါစနစ် (၂)မျိုး ဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်-

- လူနေအိမ်ခြံဝန်းအတွင်း အမှိုက်အိတ်/ အမှိုက်ပုံးငယ်/ ပလပ်စတစ်အိတ်/ ခြင်းတောင်းများဖြင့် စုဆောင်းခြင်း၊
- အများသုံးအမှိုက်ကန်များဖြင့် စုဆောင်းခြင်း၊
- ဒေသထွက် အမှိုက်စုဆောင်းနိုင်သော သင့်တော်သည့် မည့်သည့်ပစ္စည်းကိုမဆို ရွေးချယ်အသုံးပြုနိုင်ပါသည် (ဥပမာ-ငါးဖမ်းပိုက်ဖြင့် ရက်လုပ်သောအိတ်၊ ဆာလာအိတ်ခွံ စသည်များ)။

စွန့်ပစ်အမှိုက်များကို စုဆောင်းခြင်း (Solid Waste Storage) (အဆက်)

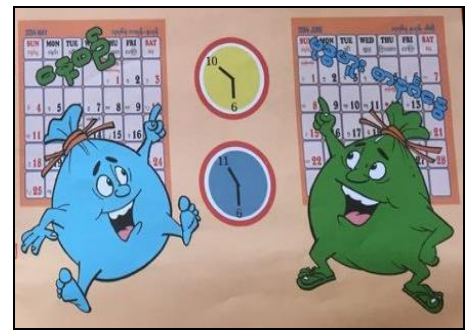
- အများသုံးအမှိုက်ကန်စနစ်ဖြင့် အမှိုက်စုဆောင်းခြင်းတွင် ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သောအမှိုက်ကန် နှင့် မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သောအမှိုက်ကန် အမျိုးအစားများကို အသုံးပြုနိုင်သည်။
- အမှိုက်ကန်ကို လူနေအိမ် (၁၀)အိမ်စု (သို့မဟုတ်) (၁၅) အိမ်စု တိုင်းတွင် လည်းကောင်း၊ လူအများနှင့် သက်ဆိုင်သည့်နေရာများ၊ စာသင်ကျောင်း၊ ဆေးရုံ/ဆေးပေးခန်းများ နှင့် ဈေးနေရာများတွင်လည်းကောင်း ထားရှိပေးရမည်။
- အမှိုက်ကန်များမှ မကောင်းသော အနံ့အသက်များ မထွက်စေရေး၊ အမှိုက်များ လျှံကျ ပျံ့ကျဲမှုမရှိစေရေး၊ တိရိစ္ဆာန်တို့၏ ရန်မှ ကာကွယ်နိုင်ရေးအတွက် သေချာစွာ ဆောင်ရွက် သင့်ပါသည်။

စွန့်ပစ်အမှိုက်များကို သိမ်းဆည်းသယ်ယူခြင်း (Transportation)

- ❑ အိမ်တိုင်ရာရောက်အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း (House to House Collection)
  - ❑ ခေါင်းလောင်းတီးအမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း (Block Collection)
  - ❑ အများသုံးအမှိုက်ကန်များမှ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း (Communal Depot Collection)
- လက်တွန်းလှည်း၊ သုံးဘီးမော်တော်ဆိုင်ကယ်၊ ထော်လာဂျီများကို အသုံးပြုခြင်း၊
  - အမှိုက်စို နှင့်အမှိုက်ခြောက်ကို ခွဲခြားသိမ်းဆည်းခြင်း၊
  - အမှိုက်များကို တစ်ပတ်လျှင် (၂) ကြိမ်ခန့် သိမ်းဆည်းသင့်ပါသည်။ အမှိုက်ထွက်နှုန်း ပေါ်မူတည်၍ အမှိုက်သိမ်းဆည်းမှုအကြိမ်အရေအတွက်ကို ချိန်ဆရမည်။
  - ကျေးရွာလမ်းများတံမြက်စည်းလှဲခြင်း၊ စုပေါင်းသန့်ရှင်းရေးဆောင်ရွက်ခြင်းများကို တစ်ပတ် (သို့မဟုတ်) နှစ်ပတ်လျှင် (၁) ကြိမ် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။
  - သီးနှံရိတ်သိမ်းပြီးစီးသည် အချိန်ကာလမျိုး၊ ကျေးရွာတွင် မြက်ရှင်းခြင်းနှင့် သန့်ရှင်းရေး ပြုလုပ်သည့် နေ့များတွင် အထူးအစီအစဉ်တစ်ရပ်အနေဖြင့် သိမ်းဆည်းရမည်။

စွန့်ပစ်အမှိုက်များကို စီမံခန့်ခွဲသည့်နည်းလမ်း (၄) မျိုး

- အမှိုက်များကို ပြန်လည်သန့်စင်သုံးစွဲခြင်း (Material Recovery/ Recycling)
  - ဇီဝနည်းလမ်းများမှတစ်ဆင့် သဘာဝမြေဩဇာပြုလုပ်ခြင်း၊ ဇီဝဓါတ်ငွေ့ ထုတ်ယူခြင်း၊ စွမ်းအင်အဖြစ်ပြောင်းလဲခြင်း (Composting and Biogasification for energy recovery through Biological treatment)၊
  - အမှိုက်မီးရှို့စက်ဖြင့်ဆောင်ရွက်ခြင်း (Incineration)၊
  - စွန့်ပစ်အမှိုက်များကို အလွှာလိုက်မြေဖုံးအမှိုက်ကျင်း (Sanitary Landfill)။
- အထက်ပါနည်းလမ်းများအနက်မှ ကျေးရွာအတွက်သင့်လျော်မည့်နည်းလမ်းမှာ ပြန်လည်သန့်စင်သုံးစွဲခြင်း၊ ဇီဝနည်းလမ်းများမှတစ်ဆင့် သဘာဝမြေဩဇာပြုလုပ်ခြင်း၊ စွန့်ပစ်အမှိုက်များကို အလွှာလိုက်မြေဖုံးအမှိုက်ကျင်းတွင် စွန့်ပစ်ခြင်းတို့ပင်ဖြစ်ပါသည်။

ဇီဝနည်းလမ်းများမှတစ်ဆင့် သဘာဝမြေဩဇာပြုလုပ်ခြင်း

- မြန်မာနိုင်ငံတွင် အော်ဂဲနစ်အမှိုက်၏ အချိုးအစားမှာ (၇၀%) ခန့်ရှိပါသည်။ ပုပ်သိုးဆွေးမြေ့လွယ်ခြင်းကြောင့် အော်ဂဲနစ်အမှိုက်များကို သီးခြားသိမ်းဆည်းကာ သဘာဝ မြေဩဇာ ထုတ်လုပ်ပါက ပိုမိုကောင်းမွန်ပါ သည်။
- မြေဩဇာထုတ်လုပ်မည့် နေရာလိုအပ်ချက်များကို ကျေးရွာကော်မတီဝင်များမှ ကျေးရွာ လူထုနှင့်အတူ ရွေးချယ်သတ်မှတ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။
- သဘာဝမြေဩဇာများကို စိုက်ပျိုးရေးအတွက် အသုံးပြုနိုင်သကဲ့သို့ လယ်သမားများထံ ရောင်းချနိုင်ပါသည်။ ထိုနည်းလမ်းမှ လည်ပတ်ရန်ပုံငွေ ရရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။
- နောက်ဆုံးမြေဖုံးအမှိုက်ကျင်းတွင် စွန့်ပစ်ရမည့်အမှိုက်ပမာဏကို လျော့ချပေးနိုင်ခြင်း၊ မြေဖို့အမှိုက်ကျင်း၏ နေရာလိုအပ်ချက် လျော့ချပေးနိုင်ခြင်း၊ အသုံးပြုသက်တမ်းကြာရှည်စေခြင်း၊ ဖန်လုံအိမ်ခေါတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှုကိုလျော့ကျစေခြင်း စသည့် အကျိုးကျေးဇူးများလည်း ရရှိနိုင်ပါသည်။

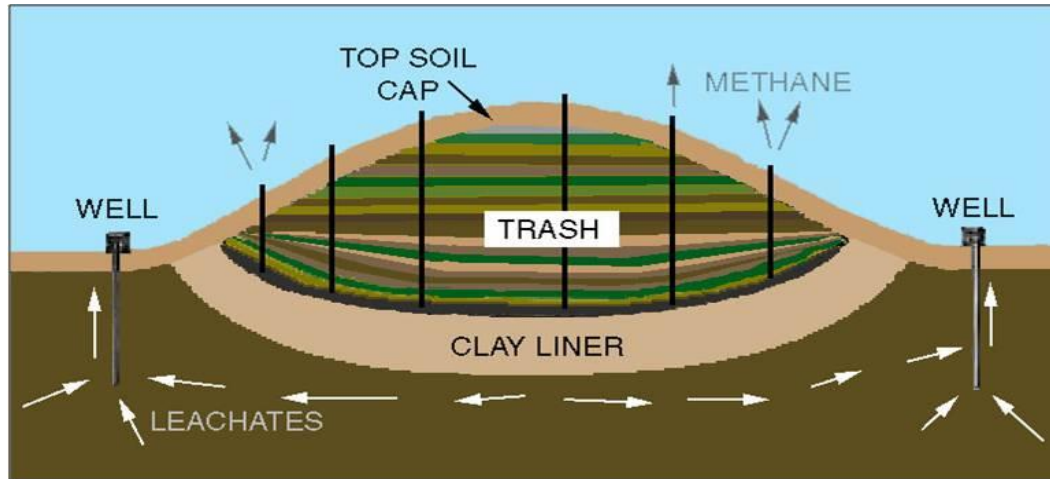
အလွှာလိုက်မြေဖုံးအမှိုက်ကျင်း

မြေဖုံးအမှိုက်ကျင်းတွင် အမှိုက်စွန့်ပစ်ရာတွင် အောက်ပါအတိုင်း အဆင့်ဆင့်လုပ်ဆောင် ရပါမည်

- ကျေးရွာမှ သတ်မှတ်ထားသည့် မြေကွက်လပ် အမှိုက်ကန် တူးဖော်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ချိုင့်ဝှမ်းနေရာတွင် မြေပြုပြင်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရမည်။
- ကျေးရွာနှင့် အမှိုက်ကျင်းအကွာအဝေး အနည်းဆုံးပေ (၃၀၀၀) ခန့်ကွာဝေး သင့်သည်။
- အမှိုက်ကျင်း၏ ဝင်ဆံ့နိုင်မည့်ပမာဏ (Landfill Capacity) ကို တွက်ချက်ရာတွင် အမှိုက်ပုံအမြင့်သည် မြေပြင်အထက် (၁၂) ပေ ခန့်ရှိသင့် သည်။
- အမှိုက်ကန်သည် ကျေးရွာမှ တနေ့ထွက်ရှိအမှိုက်ပမာဏကို အခြေတည်၍ (၅) နှစ် သို့မဟုတ် (၁၀) နှစ် ကာလအတွင်း စွန့်ပစ်နိုင်မည့် အမှိုက်ပမာဏကို ဝင်ဆံ့နိုင်မည့် အမှိုက်ကျင်းဖြစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။
- အမှိုက်ကျင်း၏ အောက်ခြေတွင် အမှိုက်မှထွက်ရှိသော အညစ်အကြေးအရည်များ မစိမ့်ဝင်နိုင် အောင် အခင်း၊ အလွှာများ ခင်းပေးရမည်။

အလွှာလိုက်မြေဖုံးအမှိုက်ကျင်း (အဆက်)

- အမှိုက်မှထွက်ရှိသော အညစ်အကြေးအရည် (Leachate) များကို ဖမ်းယူသန့်စင်နိုင်ရန် အမှိုက်ကျင်းအောက်ခြေတွင် ဇကာပတ်၊ အပေါက် ဖောက်ထားသော ပိုက်များကို ငါးရိုးသဖွယ် သွယ်တန်းတပ်ဆင်ရမည်။
- အမှိုက်များကို (၃)ပေ အမြင့်စုပုံပြီးတိုင်း မြေ (၆)လက်မကို အလွှာလိုက် ဖို့ပေးရမည်။ ၎င်းကို ဆန်းဝှစ်နည်းလမ်းဟုခေါ်သည်။
- အမှိုက်ကျင်းသက်တမ်းကုန်ဆုံးပါက ထိုနေရာတွင် သစ်ပင်များစိုက်ပျိုး ပေးရမည်။

လုပ်ငန်းလည်ပတ်ရန်ပုံငွေ ထူထောင်ခြင်း

လိုအပ်သောရန်ပုံငွေ ရှာဖွေရေး နည်းလမ်းများ မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်-

- ကျေးရွာလူထုထံမှ အိမ်ထောင်စုအလိုက် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်းဝန်ဆောင်မှု အတွက် ဝန်ဆောင်ခ ကောက်ခံခြင်း၊
- ကျေးရွာမှ အမှိုက်သိမ်းဆည်းယာဉ်၊ လက်တွန်းလှည်းစသည့် ပစ္စည်းအလှူ ထည့်ဝင်ခြင်း၊
- သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာနများသို့ တင်ပြတောင်းခံခြင်း၊
- ကျေးရွာများရှိ စီမံကိန်းလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေသော NGO, INGOs, လူမှုရေး အဖွဲ့အစည်း များ ထံမှ အကူအညီရယူခြင်း၊
- အမှိုက်သန့်စင်ခြင်းမှ ပြန်လည်ရရှိသည့် ဝင်ငွေများ၊

ကျေးရွာနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မည့် အဖွဲ့အစည်းများ (Stakeholders)

ကျေးရွာ စွန့်ပစ်အမှုကိစ္စစီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းများကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မည့် အဖွဲ့အစည်းများမှာ—

- ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဦးစီးဌာန၊
- ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းဌာနစိတ်၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာန၊
- ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဦးစီးဌာန၊
- ရပ်ကွက်/ကျေးရွာအုပ်စု/ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန၊
- ဆရာ/ဆရာမများ၊ အခြေခံပညာဦးစီးဌာန၊
- Unicef, WHO နှင့် လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊
- အခြားဆက်စပ်ဌာနများ၊ အဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။

လုပ်ငန်းတာဝန်များ (Role and Responsibilities)

- ကျေးရွာကော်မတီနှင့် ကျေးရွာသူ/ကျေးရွာသားများသည် အဓိကပုဂ္ဂိုလ်များ (Key Players) အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။
- ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဦးစီးဌာနသည် ဦးဆောင်လမ်းပြသူ (Coach) အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်ပါသည်။
- ကျန်အဖွဲ့အစည်းများမှာ စီမံကိန်းဆိုင်ရာ လိုအပ်သောကူညီထောက်ပံ့မှုများ ဆောင်ရွက် ပေးခြင်း နှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ရမည့်ကိစ္စများကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရပါမည်။
- Unicef, WHO တို့သည် နည်းပညာနှင့်ရန်ပုံငွေပံ့ပိုးသူအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပါမည်။
- ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဦးစီးဌာနသည် လုပ်ငန်းများထိရောက် အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် နည်းပညာအကူအညီပံ့ပိုးပေးခြင်း၊ ရန်ပုံငွေလိုအပ်ချက်များကို ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း ရှာဖွေဆောင်ရွက်ပေးခြင်း များ လုပ်ဆောင်သွားပါမည်။
- စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်သောကျေးရွာများကို ယှဉ်ပြိုင်စေမည်ဖြစ်ပြီး အသန်ရှင်းဆုံး၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအကောင်းဆုံး ကျေးရွာများကို အမှိုက်ပုံး၊ လက်တွန်းလှည်း၊ သုံးဘီး မော်တော်ဆိုင်ကယ်များစသည့် အမှိုက်သိမ်းကိရိယာများကို ဆုအဖြစ်ချီးမြှင့်ပေးသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဆောင်ပုဒ်များ

- သန့်ရှင်း၊ကျော့မော့၊အမှိုက်လျော့
- တစ်စမြင် တစ်စကောက် အမှိုက်အစပျောက်
- ကျေးရွာလူထုကျန်းမာဖို့ အမှိုက်ကောက်ကြစို့
- ကျေးရွာတစ်ခွင် သန့်ရှင်းချင် အမှိုက်ပျောက်ဖို့ တို့တာဝန်
- ကျေးလက်ဝန်းကျင် အမှိုက်ကင်းစင် ကျေးလက်ပြည်သူ ပြုံးပျော်ရွှင်
- အမှိုက်ကင်းကွာ ဒို့ကျေးရွာ
- သန့်ရှင်းဝန်းကျင် စိတ်ဖြူစင် ကြည်လင်အေးမြပါစေသား
- အမှိုက်ဟူသမျှ အမှိုက်ပုံးတွင်ချ လမ်းပေါ်ပစ်တာရှောင်ကြဉ်ကြ
- ကျေးရွာသန့်ရှင်း ရောဂါကင်း

နိဂုံး

- ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဦးစီးဌာန၏ နည်းပညာအကူအညီဖြင့် ကျေးရွာလူထုမှ ကျေးရွာသန့်ရှင်းသာယာလှပရေးနှင့် ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများကို ကိုယ်တိုင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ကျေးရွာလူထု၏ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်မားလာခြင်း၊
- ဒေသအစိုးရ၊ ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်းများ နှင့် ပူးပေါင်းချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်တတ်မှု အားကောင်းလာခြင်း၊
- အများအကျိုးကို ရှေးရှုတတ်သော ပရဟိတစိတ်ထားများ ဆထက်ပွားတိုးတက်လာခြင်း၊
- ကိုယ်ထူကိုယ်ထဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ စနစ်တကျ ဆောင်ရွက်တတ်လာခြင်း၊
- မြို့နယ်၊ ခရိုင်၊ ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီးမှသည် နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးရှိ ကျေးရွာများ အားလုံးမှ အတုယူလိုက်ပါ ဆောင်ရွက်လာကြမည် ဖြစ်ပါသည်။

အမှိုက်ကင်းကွာ ဒို့ကျေးရွာ ကျေးရွာသန့်ရှင်း ရောဂါကင်း

ကျေးဇူးတင်ပါသည်။